

prezenței actorilor acaparează atenția asupra scenei. Sunt secvențe de un comic tăios, satirizante chiar, și ele stârnesc râsul, dar la finalul spectacolului întrebările rămân preocupante, grele, aproape materiale.

Teatrul Odeon – Emilia Galotti după piesa lui G. H. Lessing; Traducerea Lucian Blaga; adaptarea scenică: Radu-Alexandru Nica și Anamaria Enescu; regia: Radu-Alexandru Nica; scenografia: Andu Dumitrescu; mișcarea scenică: Adriana Bărză. Cu: Marius Stănescu (*Marinelli*), Mihai Smarandache (*Printul*); Marian Ghenea (*Tatăl*); Ionuț Kivu (*Contele Appiani*); Diana Gheorghian (*Mama*); Ana Lazăr (*Contesa Orsina*); Cristina Marchisano (*Emilia Galotti*).

Daria DIMIU

Șase personaje în căutarea unui... salvator

Penultima piesă a dramaturgului american Arthur Miller, *Resurrection Blues* a avut premiera absolută în august 2002 la Minneapolis, însă Miller nu abandonase textul, o dactilogramă rafistolată fiind găsită pe biroul autorului după deces. Piesa poate fi citită ca virulentă comedie neagră, satiră politică, goană după (și contra) ideal și nu în ultimul rând ca piesă absurdă. Tradusă de Petre Bokor *Execuție în direct*, piesa se joacă în premieră națională la „Nottara” sub titlul simplificat **Blues**. Intuibile motive de marketing vor fi condus la această alegere, termenul anglofon și trimiterea la ideea de dans, de distracție fiind mai atracțioase pentru publicul modern decât rezonanța religios-filosofică a titlului original; în plus, ritmul binar specific bluesului servește caracterului dual depistabil la nivel ideatic de-a lungul întregului spectacol. Regizorul Petre Bokor a păstrat în crearea spectacolului caracterul deschis al textului.

Într-o țară nenumită s-a instalat la ani buni după o revoluție un stat polițienesc dominat de lăcomie și de nepotism. Decorul minimalist, în culori neutre, costumele fără indicații spațiale atestă că acțiunea se petrece pretutindeni și nicăieri, mereu și nicicând. Un ecran amplasat pe fundal anunță – cu țâcănitul voit săcâitor al vechilor mașini de scris – schimbarea spațiului, imprimând concomitent spectacolului sugestie de modernitate și valoare de document(ar).

Evenimentul central – filmarea și difuzarea unei execuții – poate fi pus în relație cu contextul real al așteptării febrile înregistrate în rândul americanilor ca pedeapsa capitală a atentatorului cu bombă din Oklahoma City să fie transmisă *live* pe internet sau cu ororile mediatizate în ultima vreme de diferite grupări teroriste. Dincolo de grozăvia faptului în sine – ca oamenii să fie capturați de ideea de a deveni spectatorii unor acte abominabile petrecute semenilor lor – se întrevede un adevăr și mai terifiant: că lumea actuală și-a pierdut valorile.

Lumea lui Miller este dezumanizată, îi lipsesc reperele. Chiar și amintirile despre natură sunt legate de produse de consum. Cele șase personaje principale cu nume de rezonanță cosmopolită evoluează într-o lume cu false probleme și iluzorii soluții. Dezorientate, ele gonesc după impresia unui „mai bine”, „mai altfel” individual trasat, nu după fericire.

Cu cinism cuceritor, șeful statului (interpretat de Ion Haiduc) emite adevăruri amar-recognoscibile („2% din populația acestei țări, inclusiv tu, deține 96% din pământ”, „În politică nu există decât o singură regulă sfântă: nimeni nu ține minte

Ion HAIUDUC și Cerasela IOSIFESCU

Foto: Ciprian DUICĂ

niciodată nimic precis" sau „Fir'ar al naibii de intelectual"). Bunul lui prieten *Schultz* (Alexandru Repan) se vaită de igrasie, termite și cadavre. În rolul regizoarei convocate pentru filmarea crucificării, Cerasela Iosifescu evidențiază statutul încă nedefinit al femeii, aflate permanent între ipostaza de element lesne înlocuibil (nu „i-ar da bine la CV" ca, indiferent de motivație, să refuze de două ori sarcini profesionale) și cel de conducător efectiv al jocului. Rece, calculat, cameramanul *Skip* (Alexandru Jitea) fixează amănuntele preconizatei execuții în funcție de lumina naturală și contracarează prompt sensibilitatea coechipierii sale. De partea condamnatului, tetraplegica miraculos salvată *Jeanine Schultz* (Raluca Gheorghiu) și gardianul *Stanley* (Adrian Văncică) ilustrează în registre diferite nevoia acută a celor mulți de a păstra în suflete speranța ca unică posibilitate de a se opune realității.

Calificat de general drept rebel și condamnat pentru asta la o execuție exemplară (crucificarea de transmis în direct), în ochii și relatările altor personaje este investit cu apanaje mistice/miraculoase: trece prin ziduri, e aureolat în imagini. Identitatea sa multiplă (i se spune *Ray*, *Charlie* sau un generic *el...*) îl poate indica drept personaj colectiv, indezirabil pentru o tiranie cu pretenții democratice și, în consecință, trebuie stârplit.

Din interpretarea personajului central care strălucește prin... absență se desprinde o ambiguitate literară de excelentă calitate: dacă prizonierul este cu adevărat lisus la a doua venire pe pământ (cum cred multe personaje ale piesei), dispariția Sa din final arată că lumea fie este prea coruptă pentru a mai putea fi mântuită, fie nu merită repetabilitatea sacrificiului; dacă rebelul condamnat nu este Fiul Domnului, atunci volatilizarea de la sfârșit dovedește doar că nevoia de iluzii și

manipularea, sesizabile doar în cazul unei sinucigașe și al unui dependent de droguri ajung să se propage necontrolat, înghițindu-i și pe cei care inițial ar fi putut trage beneficii de pe urma lor.

Acordurile blânde și învăluitoare ale bluesului final îi lasă spectatorului libertatea să hotărască, în funcție de propria dispoziție sau orientare, dacă privirile ațintite spre un orizont imaginar, din care crucificabilul a dispărut, sunt pline de nostalgie sau de optimism.

Teatrul „Nottara” – *Blues* de Arthur Miller. Traducerea și regia: Petre Bokor. Scenografia: Viorica Petrovici. Cu: Ion Haiduc (*generalul Felix Barriaux*), Alexandru Repan (*Henri Schultz*), Cerasela Iosifescu (*Emily Schapiro*), Alexandru Jitea (*Skip L. Cheesboro*), Raluca Gheorghiu (*Jeanine Schultz*), Adrian Văncică (*Stanley*), Mircea Teodorescu, Ionel Stoica, Gheorghe Săbărel, Andrei Parasca (*soldat*). Data premierei: 13 martie 2008.

Cristiana GAVRILĂ

Comedianții tragici ai lui Matei Vișniec

În prima parte a Festivalului Comediei Românești din acest an, organizat de Teatrul de Comedie, a fost invitat un spectacol parizian pe un text al lui Matei Vișniec. *Bătrânul clovn cu inimă fugară* era un spectacol-recital, în care dramaturgul a strâns pasaje din mai multe piese (*Teatrul descompus*, *Angajare de clovn*, *Imaginează-ți că ești Dumnezeu* etc.). Construcția părea gândită special pentru a oferi lui Olivier Comte datele unui recital în limitele absurdului, poeziei textului și performanței actoricești prin instrumentele teatrului clasic, prin efectele teatrului de păpuși dar, mai ales, printr-o expresivitate specifică mimilor și comedianților de altădată. Acest experiment semnat de Matei Vișniec te face să te gândești la un tip de text și un tip de actor cu datele ludicului, care trebuie să funcționeze într-o simbioză totală.

Dramaturgul compune personaje pe care nu orice actor poate să le joace, iar dacă ele nu își găsesc pe scenă reprezentări complexe, caricatural-nostalgice, se transformă din personaje-idei în roluri banale, care nu au siguranța trecerii la public. În *Buzunarul cu pâine* de la Teatrul Metropolis, Oana Pellea și Sandu Mihai Gruia reușesc performanța de a intra în această convenție plăcută și parșivă a textului și de a reda, cu simplitate, fără artificii spectaculoase mesajul unui spectacol sensibil. Actorii se joacă de-a comicul și de-a tragicul, ținând spectatorul la granița dintre râs și plâns. Pentru că replicile curg pline de candoare, iar personajele se nasc odată cu fiecare cuvânt rostit, cu fiecare gând care brăzdează chipul actorilor. Unul este idealistul optimist, care încearcă din răspuțeri să găsească o soluție pentru câinele din groapă (și pentru tot restul lumii), iar celălalt este cărcotașul care demontează cu dispreț toate soluțiile, deși țipă cu disperare că trebuie făcut ceva. Într-un dialog absurd despre lipsa de sens a vieții, Matei Vișniec se întristează și râde de dilemele și precauțiile omului, care anulează orice posibilitate de acțiune. Experimentează un lanț al slăbiciunilor și al efectelor, dacă trece noaptea, degeaba mai oferă dimineața o mulțime de posibilități. S-ar putea să fie prea târziu.

În această situație, tratată calm și întoarsă pe toate părțile, se simte continuu un nerv întins la maximum. În orice moment este gata să se rupă, îți vine să strigi din fotoliul de spectator, ca unul dintre personaje, că trebuie făcut ceva. Măcar cineva